

हि महतां पूज्यः सद्यो मोक्षमयो यतः । त्यागेन युक्ता दिवसुत्पतन्ति त्यागेन हीना नरकं व्रजन्ति । न त्यागिनां दुष्करमस्ति किञ्चित् त्यागो हि सर्वव्यसनानि हन्ति” शब्दार्थचिं० धृतवाक्यम् ।

त्याग्निन् त्रि० लज-घणुन् । १ दातरि, २ श्वरे, ३ वर्ज्जनी-शीले, ४ कर्मफलत्यागिनि च “न द्वेष्टप्रकृशलं कर्म कुशलेनानुषज्जते । त्यागी सत्त्वसमाविष्टो मेधावी च्छिन्नसंशयः । न हि देहभृता शक्यं त्यक्तुं कर्माण्यप्रशेषतः । यस्तु कर्मफलत्यागी स त्यागीत्यभिधीयते” गीता “आत्मनस्त्यागिनां चैव निवर्तेतोदकक्रिया” मनुः ।

त्यागिमन् त्रि० त्यागेन निष्पन्नं त्याग+इमन् । त्यागेन निर्दत्ते ।

त्याज्य त्रि० लज+ण्यत् कुत्वाभावः । १ वर्ज्जनीये “तीरे प्रतिग्रहस्त्याज्यस्त्याज्यो धर्मस्य विक्रयः” प्रा० त० । २ दातृ योग्ये च “त्याज्यो दृष्टः प्रियोऽप्यासीदङ्गुलीवो रगच्छता” रघुः । “सा त्ववाप्यान्यतो गर्भं त्याज्या भवति पापिनी । महापातकदुष्टा च पतिगर्भविनाशिनी” व्याससं० ।

तक गतौ स्वा० आत्म० सक० सेट् । तकते अतकिष्ट । ततके । तख गतौ स्वा० पर० सक० सेट् धातुपाठः । तखति अतखोत् अताखीत् । तताख । [अतङ्गीत् । ततङ् । तख गतौ स्वा० पर० सक० सेट् इदित् धातुपाठः । तङ्गति अतङ्गीत् । ततङ्ग । अयं दिवा० धातुपाठः । तङ्गति ।

तङ्ग पुंस्त्री त्रि० अच् । पुरभेदे हरिश्चन्द्रपुरं सौभे उङ्गुं प्रतिमार्गके त्रिका० ।

तद् चेष्टायां स्वा० पर० अक० सेट् इदित् । तन्दति अतन्दीत् । ततन्द ।

तप लज्जायां स्वा० आ० अक० वेट् । तपते अतपिष्ट अतपतेपे । णिच् वा घ० । तपयति तापयति । षित् तपा । “कान्तया कान्तसंयोगे किसकारि नवोदया । अत्रापि च क्रिया प्रश्नोत्तरा गुप्ता न बुध्यते” विदग्धसुख० । “अपेक्षाभिजायामपि किमपि चेतस्त्रपयति” शान्तिश० । अप-अन्यतो लज्जायाम् “तस्माद्भ्रैरपतेपे” भट्टिः । “लज्जा सापतपान्यतः” अमरः ।

तपा स्त्री तप-भावे अङ् । १ लज्जायाम् अमरः । कर्त्तरि अच् । २ सलज्जे त्रि० । ३ कुलटायां स्त्री मेदि० । ४ कुले ५ कीर्त्तौ च शब्दच० ।

तपाक पुंस्त्री० तप-आक । स्तेच्छजातिभेदे उणादि० ।

तपारण्डा स्त्री तपायां रण्डा । लज्जाहीनायां वेश्यायां जटा० शब्दक० बस्तुतः तपारण्डेति नामद्वयं मेदिनी तपाशब्दस्य वेश्यार्थकत्वात्तः रण्डाशब्दस्य च तदर्थप्रसिद्धेस्तत्समानार्थकत्वौचित्यात् ।

तपिष्ट त्रि० अतिशयेन तपः अतिशयने इष्टन् प्रियादि० तपादेशः । तपतरे । [स्त्रियां ङीप् ।

तपीयस् त्रि० अतिशयेन तपः ईयसुन् तपादेशः । तपतमे तपु न० अग्निं दृष्ट्वा तपते लज्जते इव तप-उन् । १ सीसके २ रङ्गे च मेदि० तस्य विकारः अण् “तपुजतुनोः सुक् च” पा० सुक् च । तापुष तद्विकारे त्रि० “तास्त्रायःकांस्त्रै-त्यानां तपुषः सीसकस्य च” मनुः । “सुवर्णस्य मलं रूष्यं रूष्यस्यापि मलं तपु । त्रैयं तपुसलं सीसं सीसस्यापि मलं मलम्” भा० उ० १८ अ० । [लताभेदे ।

तपुकर्कटी स्त्री तपु इव शुभा कर्कटी । (ससा) इति ख्याते तपुटी स्त्री तप-बा०-उटक् गौरा० ङीप् । सूक्ष्मलायाम् । रत्नसाला ।

तपुल न० तप-घा० उल । रङ्गे द्विरूपकोषः । तपुप्र(स)न० तपुस्याः(घ)ः फलम् अण् फले तस्य लुप् । तपु-षी(सी)फले । “तपुसं(घ) लघु नीलञ्च नवं तट्कमदाह-जित् । स्वाद् पिप्तापहं शीतं रक्तपित्तहरं परम् । तत्-पक्कमस्तुषुणं स्यात् पित्तलं कफवातनुत् । तद्गृह्णन्मूलं शीतं रूक्षं पित्तास्रकृजित्” भावप्र० ।

तपु(प्र)स न० तप-बा०-उस(घ) । १ रङ्गे द्विरूपकोषः । गौरा० ङीप् २ साहेन्द्रवारुणां कर्कटीभेदे (ससा) लताभेदे । सा च पीतपीष्ठा काण्डालुः बहुफला हृन्दिफला कण्टकफला सुधावासा च ।

तप्सा स्त्री घनीभूतस्त्रेष्णादी । “क्षमिकीटपदकेपैर्दूषिता यत् मेदिनी । तपस्या कर्षणैः क्षिप्ता वान्धैर्वा दृष्टतां व्रजेत् । नखदण्डतनूजत्वक्दुषपांशुरजोमलैः । भ्रष्टपङ्कजस्यैर्वीषि प्रच्छन्ना मलिना भवेत्” “तपसा घनीभूतस्त्रेष्णादि” शु० त० ।

तप्सा न० घनेतरदधनि अमरटीकायां विद्याविनोदः ।

तय न० स्त्री तयाणांभवयवम् अथच् । त्रितये १ त्वत्संख्यायाम् “वेदतयं निरदुहत् भूर्भुवः स्वरितीति च” मनुः । स्त्रीत्वपक्षे ङीप् । “व्याधोतिष्ट सभावेद्यामसौ नरशिक्षितयी” माघः तयोऽवयवा अस्म्य अथच् । २ त्वत्संख्यान्विते त्रि० स्त्रियां ङीप् । “प्रत्यक्षमनुमानञ्च शास्त्रञ्च विविधागमम् । तयं सुविदितं कार्यं धर्म-